

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt.	Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: Nagy László. Segéd-szerkesztő: Hulinka Sándor.	SZERKESZTŐSÉG: Sz.-Somlyón az ev. ref papi háznál, hová az előfizetések és a kéziratok küldendők. Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.
--	--	---

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület kodifikáczióális munkálatáról.

Levél a szerkesztőhöz.*)

Az erdélyi ref. egyházkerület törvényei tervezetének kézirat képen kibocsátott nyomtatványok e hó 11-én érkezett kezemhez. Szept. 9-én lett postára adva Kolozsvárt a ntiszteleted kezéhez küldött példányok csomagja és így ntiszteletedtől elég gyorsan megkaptam. De az ügy fontosságát tekintve, szerfelett rövidnek tartom az időt arra nézve, hogy az egyházkerületi közgyűlés tagjai anyira idejében megkaphatnák, hogy a szept. 20-ra egybehívott gyűlésre át is olvashassák, (mert hiszen tanulmányozásról szó sem lehet.) Valóban megérdemelte volna ezen egyházkerületünk egyetemét oly mélyen érdeklő ügy, (mellyel már 3 éve vajudunk), hogy e nyomtatvány jóval előbb szétosztható lett volna. — A közgyűlés össze ül, az étel hirtelen elébe lesz táálva; a nélkül, hogy a nyilvánosság terén az étlap egy kis szemlének lett volna kitéve. . .

Ily rövid idő alatt én is csak átolvashattam. Ez átolvasás is azonban oly hatást gyakorolt reám, mely kényszerít, hogy megkeressem az utat-módot arra nézve, hogy véleményem a nyilvánosság elé kerüljön Tisztelettel kérem azért nagytiszteletű urat, méltóztassék az alábbi soroknak becses lapja legközelebbi számában helyet adni, s néhány példányt a közgyűlési tagok között kiosztani.

Az újabb munkálat általán véve a már régebben készített tervezet alapján áll. Annak szövegét veszi át, újat nem sokat mond. Tehát van benne presbyterialis — consisterialis — képviseleti elmélet konzervativ szellemben keresztül vive. Hogy az első munkálatot minő üdvözlettel fogadta az egyházmegyéek egy része, az orbai egyház a megmondhatója. Most az eddigi tarka képet még tarkábbá teszi a püspöki egyházak-

nak, mint ilyeneknek becikkelyezése. Nem lehet azonban ezélom ez uttal oly nagy fának mozgatása, hogy az egész munkálatnak elvetését, s a debreczeni zsinat törvényeivel öszhangzóbbnak készítését sürgessem, végezzék ezt a közgyűlés böles tagjai. Én csak néhány pontjára, mint részletre teszem meg észrevételemet.

A püspöki vizsgálat alatt levő egyházakat ilyenekül kívánja fentartani az újabb tervezet. S becikkeli, hogy: ezen egyházak csak egyházfegyelmileg állnak egyházmegyei hatóság alatt, de egyéb ügyeket a püspök útján az igazgató tanács elé terjesztik. Papjaik egyházmegyei hivatalnokok lehetnek sőt részt is vesznek az egyházközségek által választott képviselőkkel egyetemben az egyh. megyei közgyűlésen.

Nem tudom, miként fog tetszeni az illető egyházmegyéeknek a püspöki egyházak részére tartogatott emez extra wurst szaga. De, hogy ez nem közeledés a jó közigazgatás eléréséhez, nem egység a szervezetben, hanem kirívó tarkaság, gyarló régi foszlányaival: ezt határozottan állítom. Hiszen ha oly nagy nyomatokkal bír a fentartás mellett azon körülmény, hogy ily egyházközségek tagjaira nézve terhelő az esetleg távol fekvő ponton lakó tiszviselőkkel való érintkezés: mért nincs tervezve ez egyházak részére külön egyházfegyelmi hatóság is? És hogyan lehet könnyebben érintkezni a Kolozsvárt lakó igazgató tanácsesal, mint azon egyházmegye tiszviselőivel, melybe az illető egyházközség helyi fekvésénél fogva bekebelezhető lenne? S ha Deés 3000-nyi, N-Enyed 3000 nyi Fogaras 891, Szentgyörgy 2 ezer, Szászváros 767, Székely-Udvarhely 1420 stb. lélekszámmal ily kiváltságos állást igényel magának, — hol vagytok Kolozsvár, Ó és új Torda, B.-Hunyad, Sz.-Cseh, Kémer, Sz.-somlyó, Zilah (!) Szék, Vizakna, Brassó, Zágon, stb. „intellectualis. numericus és vagyoni“ erőtökkel? Hogy nem lesztek ti is püspöki egyházak? A mi egyházmegyenket közelebbi érdek nem esatolja e kiváltságos helyzetű egyházakhoz, s mégis „az egyházmegyéet tulnyomó részé“-ben foglalt helyet

véleményével, midőn a püspöki egyházak bekebelezését sürgette véleményében. Hogy akár szellemi, akár vagyoni tekintetek követelnék e történelmi jogok tiszteletben tartását: e fellet vitatkozni sem lehet. S ha Ilyefalva kimaradhatott (egyáltalán nem oly nyomós okok alapján, melyek egyike legalább fenn nem állna a püspöki egyházak felénél) bizony kimaradhat a többi is.

A III. fejezet 71. §. talán tollhiba folytán szól így: „az erdélyi ev. ref. egyház kebelében“ — egyházkerület helyett. Csekélység az egész, de ne feledjük, hogy ma már nem „erdélyi ev. ref. anyaszentegyház“ — hanem erdélyi ev. ref. egyházkerület vagyunk. Különben is a tervezet 84. §-ra is így mondja.

A 87. §. így szól: az igazgató tanács az egyházkerületnek közigazgatási felelős hatósága, s még is a 90. §. m. pontja felhatalmazza, hogy elrendelhesse a tiszviselőnek hivatalától való felfüggesztését. S azzal indokolja, mert csak e főkormányzó közeg van abban a helyzetben, hogy minden mozzanatot figyelemmel kísérhet, tiszviselők hűségét, kötelességei teljesítését ellenőrizheti. Szinte involválja, hogy az igazgató tanács egyenesen mindentudó. De eltekintve a számba nem vehető indokoktól, ily eltérő eljárást a zsinati törvényektől már csak azért sem lehet, nem szabad bevenni törvényeinkbe, mert hiszen az ugyanezen szerzőktől származott első tervezet, bevezetőjében így szól (s igazat szól!): „egyházkerületünk 1883. évi közgyűlése — — a fegyelmi biráskodásra vonatkozó részletet inarticulálta, kihirdette, életbeléptette.“ Már pedig e „részlet“ egyáltalában nem ruházza fel az igazgató tanácsot a hivatalnokok felfüggesztése hatalmával. Van-e munkára hivatott közeg, bíróság, esetleg bírósági elnökség? s ez utóbbinak netalán eshető tulkapása ellen elég biztosítékot nyujt az illető félnek a 430-ik §.

A 95. §. elősorolván az egyh. kerületi közgyűlés tagjait, kihagyja az egyh. megyei jegyzőt. Igazolja azzal, hogy a közgyűlési tagok számát apasztani kell költség-kiméles szempontjából.

ben levő érzést, mely táplálékot talál egynél a dalban, másnál a zenében, egynél egyedül létben, komorságban, másnál kitörő kedvben és sokaknál — borban.

Hogy valaki szerelmes legyen nem csak a külső viszonyok történetes összetelálkozása s nemesak — a mi a mai világban divó szokás — vagyon, rang s gazdagság gyakorolnak befolyást, hanem a testalkat is s első sorban a kor, mert „ifjúságnak szépség nélkül még mindég van ingere; szépségnek ifjúság nélkül nincs.“ A férfiak rendesen elsőbbséget adnak a 18-tól 28-ig terjedő életkornak, mert a test ebben a korban a legruganyosabb s van legjobban kifejlődve. Minthogy pedig a szerelem legtöbbször házasságba vezgődik ez a kor teszi leginkább képessé arra mi a házasságnak legfőbb célja. Továbbá az egészesség s különösen a esontváz érdemel figyelmet, mert ha a nő csak egy kicsit is ferde, ez a ferdeség az utódában egész puppá nőheti ki magát, de különben is semmi sem képezi annyira utálatunk tárgyát, mint egy rosszul nőtt alak, míg ellenben a szép növés elbájol. S csak végül jön az arezs szépsége. A szép orr, a kis száj kis állkapocscsal lényeges, mert a faj jellegét hordja magán, továbbá a szem és homlok, melyek az értelem kinyomatai, melyet az anya örökít át.

A nők ellenben a 30—35-ig terjedő életkorban levő erős izom s test alkatu férfiakra adnak sokat, mert a nő testalkata sokkal gyengébb; viszont a gyenge testalkatu férfi az erős nőket szereti. Az értelmi fejlettség azonban semmi befolyást nem gyako-

Egy szó miatt büszke daczból Nem tiportál vón a porba.
Azt a bűvös menyországot, Melyet két szív rejtegetett, Mind hiába várjuk vissza, Mert örökre eltemetted!
Égli Mihály.

Pessimistikus nézet a szerelemről.

(Philosophiai elmefuttatás.)

Bizony ha szerelmes az ember s kedvesével levél által tudatni kívánja a találka helyét és idejét sikerül czélját érni, bármily éber őrizet alatt legyen is.

Hogyne, hisz mikor az az isteni szikra először kezd fellángolni a kebelben, feledve lesz a föld, egy édes érzés fog el, gyönyörben, kéjben uszik minden, kedvesek a tárgyak, melyekhez bármí kevés emlék fűz is, merész képzelme előtt nincs határ, tul csapong a csillagokon, körül barangolja a földtekét, kábitó, zsibbasztó mámort talál mindenütt. Oly szép így az élet míg a valóra föl nem ébred! De vajjon fölébred-e? nem tartja-e e mindvégig lekötve? nem talál-e táplálékot az az először kapott zsibbasztó érzés, melynek vibrátioja alatt gyönyörben uszva kell hogy találja az a nagy kaszás? Kitudja, hátha nem ébred föl?!

A szerelem megváltoztatja az egyént, az egyén-

TARCZA.

Viszontlátáskor.

Sok év múlva láttuk egymást
S alig ismerénk egymásra,
Mivé lett a boldog ifju?
Mivé lett a boldog lányka. . .

Olyan halvány beteges vagy,
Oly annyira összeestél,
Ilyen hamar ifju korban
Szegény, szegény mivé lettél. . .

Hogyha néha csak magad vagy,
Szemed mindjárt könnybe lábad;
Szegény asszony — halvány asszony
Mért e nehéz rejtett bánat?

Megváltottam nagyon én is
Oh ez már tán nem is élet,
Hosszu kinos haldoklás csak,
Mely a sírnál ér majd véget. . .

— Néha-néha elmerengve
Fűzünk sok szép ábránd képet,
S felébredve tudjuk meg csak
Mindaz már rég — semmivé lett. . .

Szegény asszony — halvány asszony
Hogyha mind ezt tudat volna,

kimaradjanak tehát a jegyzők, és a tanárok, a kik képviselőket küldenek. Más senki sem maradhat ki, valószínűleg a felhozott indokon kívül a 48 §. indokolásában kifejezett azon elv folytán, hogy „e javaslat iránya tulajdonképpen mértékben conservatív.“ De azután az egyh. megyei jegyzők kizárásával hol van a conservativizmus? Nem tudom minő osztályokban részesülhet a jegyző a házassági törvényszéken, de én már csak azért is felküldném a jegyzőket a kerületi gyűlésre, s az utiköltség fedezésével lehetővé tenném a felmentelt, mert hiszen végre is többnyire az esperesek a jegyzőkből lesznek, kiknek ismeretkörét a gyűlésben való részvétel az egyházmegyék javára nagyban szélesíti, s kevés kiadás bőven behozza a kamatokat. A generalis synodusnak is tagja volt a jegyző, de a tanárok nem. Ezeknél a képviseltetés keresztültvitelére nem esik a conservatív elv rovására. Hogy pedig a házassági főtörvényszékből szintén kihagyassanak a jegyzők, azt hiszem, hogy maga az esperesi kar s a szék többi tagjai sem fognák helyeselni már csak azon feltevés kikerülése szempontjából is, hogyha a gondnoki kar „nemcsak quantitative, hanem qualitative is“ emeli a törvényhozó testületet: bizonyára áll az az egyh. megyei jegyzőkről is, kiknek kizárásával a „tanácskozás könyebb menetűvé“ nem lesz, főként midőn a s. jegyzők is részben közülök telnek ki a közgyűlésen.

A 101. §. a kerületi közgyűlés elnökéül a hivatal szerint a legidősebb világi főgondnokot ismeri el. Nem tehetem, hogy mély sajnálkozásomat ne fejezzem ki tervezők e szűkkeblisége felett. Az általános indoklás még így szól: „a protestantismus papi és világi rendet nem ösmer,“ s íme, a 101. §-nál már világi főgondnok szerepel. A 194. §. kegyesen megengedi, hogy hivatali idősbőség rendje szerint lehet a püspök is elnöke az igazgató tanácsnak, de már a kerületi elnökségből kizárja. Vagy ezt is a conservatív elv hozza magával? Önkénytelenül eszembe jut felejthetetlen püspökünk jelentése az 1883-iki közgyűlésen; midőn a zsinati mukálkodásról szól, többek közt ezeket mondja: „a körülmények s a hivatali idősbőség engemet octroyáltak a zsinat egyik elnöki székébe; engem, a kit szervezeti törvényeink habár az egyházkerület főgondnokának elismertek, és a főgondnokság minden egyéb teendőivel megbíztak, nagy bölcsen jónak láttak kizárni az egyházkerület közgyűlési elnöki székéből.“ Tovább menve még ezeket mondja: „tapasztalat után a kettős elnökséget koránt sem tartom oly képtelen intézménynak, mint annak előtte; és e tapasztalat arra a meggyőződésre vezérel, hogy az egyházkerületek közötti szorosabb kapcsolás és közelebbi érintkezés folytán lesz alkalmunk és módunk egymástól sokat tanulni.“ Íme, b. e. Nagy Péter szavai! S most, midőn alkalmunk van püspökünknek legalább „hivatali idősbőség rendje szerint“ a kerületi gyűléseken való elnökösködést lehetővé tenni: most ne tennők-e azt? Ám ha titkos rugói vannak a kizárásra törekvésnek: lássuk azokat, mutassa fel azt, a ki ez

rol, mert minden nő ösztönszerűleg tudja, hogy az értelmet ő örökíti át. Épen ezért a nők előtt az oktalanság sohasem árt, vagy adni a tudatlant, sőt evel inkább hat, mint genialis, mert ez rendellenes. Innen van oly házasság, kik különemű lények, sőt még e különeműséget keresik is, a kis férfiak a nagy nőket, a pisze orrunk tetszik a sas-orr, a szókék szeretik a barnákat, de a barna férfiak sohasem vagy ritkán szeretnek szőke nőt, mert ez már való faj s fejlődése rendellenes, mert az ember arczsínje eredetileg fekete vagy barna, csakis más éghajlat alá menve évezredekken keresztül fehéredett meg. — A vérmérsékletre s képzettségre nézve is éppen az áll pl. „a ferfi durva, erős és korlátolt, a nő gyengéd, érzékeny, eszesen gondolkodó, művelt, izléses stb. vagy pedig a ferfi genialis, tudós, az asszony buta.“ S ezen nem is lehet csodálkoznai, a természet örök törvénye ez, hogy a ki valamiben tökéletes, a másikonál mindig az evel ellenkezőt keresse. Látnak nagy, kitünő férfiakat, sárkányakkal, házi ördöggel házasságában, választását kárhoznatni nem lehet, mert — ámbár mindenki azt hiszi, hogy a házasság által a maga ügyét keresi — a cél egy harmadik személy, kinek ezután kell előállni.

De voltaképen mi a szerelem? mi a célja?

A mai kor uralkodó böleseleme e tárgyról való elmélkedésnek kell, hogy nagyjában igazat adjunk. Ámbár kiből a szerelem forr nem lesz inyére.

Kiinduló pontja a nemi ösztön, végcélja a következő nemzedék összetétele. Az ifjúsággal kezdődik, az ifjunak egész lényét áthatja, gondolat menését megváltoztatja s majd nem minden ügyre kártékony befolyást gyakorol, gyakran jellemeket változtat „a legbecesebb viszonyokat szét oldja, a leg-

elv mellett harcol. Addig pedig püspökünk e jogának biztosításával tiszteljük meg önmagunkat.

A 191. §. ezt mondja: a püspök . . . felszentelt lelki pásztorok vagy felszentelt hit-tanárok közül . . . választatik. Azonkívül, hogy a 105. §. e. pontja a lelkészeket felavatja, és nem „fel szenteli,“ a hittanárokról pedig itt megfélekedezik, nagy dolog, hogy az enyedi „felszentelt“ hittanár püspök ugyan lehet, de már esperes nem. A 184. §. tehát a 191. §-nak megfelelően kipótolandó.

A 188. §. tartalma, indokaival együtt oda törekszik, hogy az eddigi vizitációt megváltoztassa. Szerinte vitáljon az esperes, jegyző és direktor, s az egyházmegyét 3 évben egyszer látogassa meg. Indok, hogy a visitatio alapos-sága és sikere biztosíttassék s a visitatio terhe kikerültessék. Alig van § e tervzetben, mely-hez több szó férne, mint e 188. §-hoz. Látszik, hogy a tervzet készítői egyike sem volt sem lelkész, sem visitator.

Egyetlen visitationalis körut meggyőző a fe-lől, hogy a személyes megjelenésre mulhatatlanul szükség van. Nem azt akarom állítani, hogy a jelenlegi visitationalis rendszer a maga ne-mében jó volna, hanem csak azt, hogy a ter-vezetben foglalt ide vonatkozó módosítás nem javít, de ront az intézményen. Tudják-e a ter-vező bizottság tagjai, hogy annyi utasítás elle-nére még ma sincs a lelkészek 20 perezentjének helyes fogalma pénztári, magtári, bortári nap-lóról, ugyan ily számadásról? Tudják-e, hogy száz meg száz ügyes-bajos dolgot van hivata-elintézni a visitatio, mely évről-évre nem tül-het halasztást, s melyet egyébként nap és fu-wardijjal kiküldött bizottságnak kellene elin-tézni? Gondolja-e a tervező bizottság, hogy is-koláink, évenként való meglátogatás nélkül a mai fokon csak meg is maradhatnának? Mert bizony előbbre haladásról szó sem lehet, három évenkénti látogatásnál. Lenne olyan peregrimus tanító, a ki soha se látna visitatiót. Tudja-e a bizottság, hogy az egyh. megyei tanács, a né-pesebb egyházmegyékben a számadásokat hete-ken át sem győznék átvizsgálni? S aztán kinek a terhére gyűléseznek ily sokáig? Tudja-e a bizottság, hogy ha a visitatio szemeivel meg nem nézi a ládában a pénztári maradékot: le-het, hogy az csak papíron szerepel? Kifogja az igénytelen falusi lelkészt gyámolítani tekin-télyével, ha valami üdvös dolog keresztül vite-lében a visitatio segedelmét keil igénybe venni? Vagy vár 3 évig? míg a sor reá kerül?

És mit mondjak a „visitatio terhei“-ről? Megengedem, hogy a hol esperes, jegyző és di-rektor külön-külön hármassal négyes fogattal indulnak el, hogy maguk s lovuk „teleljenek“; a hol a presbiterium torkig eszik és iszik, mert „visitatio van,“ az egyház kontóájra; a hol a bort, pálinkát olyan bőven veszik, hogyha mind a visitator urak használnák fel: legalább is megkeilene fürdeniök a sok lében: ott a te-her nagy, elviselhetetlen. De hát az ilyen ki-adás nem tartozik a visitatiohoz. Ha most pár frtnyi napdíj s egy fogattartás költsége neheze-

erősebb kötelekeket széttepi, némelykor életet vagy egészséget, máskor vagyont, rangot és boldogságot kér-áldozatul, sőt a ki idáig becsületes volt lelkiismeret-lenné, a ki idáig hü volt áralóvá teszi.“ S mindezt a faj érdeke kívánja, hogy a jövő nemzedék létesítése által az ez után következő nemzedék fennmaradása is biztosíttassék. Mert két szerelmes tekintetnek találko-zásában a leendő egyéniség új élete jelentkezik érzik a sovárgást, hogy azután tulajdonságaik átöröklése által az új egyénben fognak élni. A létre jövőendő egyén élete már e két sovárgó pillanatban találkozik. Innen magyarázható meg az ellenszenv is, mely van valame-lyik ferfi és nő között.

A tiszta szenvedélyes szerelem nagyon ritka. Min-denki először olyat szeret, kiből a faj jellem legjobban tehát a lehető tökéletest, másodsor olyat, kinek töké-letessege is nála hiányzik.

„A ferfi természetűtől a szerelemben állhatatlan-ságra hajlandó, a nő pedig állandóságra,“ mert a nő természetűtől fogva ragaszkodik azon egyhez, hogy az ő védőjét megtartsa. A házassági hűséget különben a faj fennmaradása kívánja még, annak felbontása vagy megszegése a természet törvényeivel ütközik össze, mert a házassági összeköttetés nem az ő kettőjük, ha-nem egy harmadik ügye. Innen kimagyarázható az a titkon, félénken való tekintet a szerelmeseknél, mert érzik azt, hogy házasságuk által egy harmadik lényt hoznak létre, ki baj, nyomor és szenvedéstejes élet ál-tal nyeri el a tán későn bekövetkező halált.

Ilyen a szerelem a maga realitásában!

Diószegi Miklós.

dik az egyes egyház pénztárára: valjon kisebb lesz e a teher, ha két egyén helyett 3 jár vi-sitálni? S van-e az egyházmegyék pénztárában fedezet, hogy a költségeket, melyekbe a „szá-madások új rendszer szerint alaposabb meg-vizsgálása“ kerülne, fizesse? Ah, uram, az a fájdalom, hogy a számadást sokszor a visitatio kénytelen megkésztíteni. Nem a számadás vizs-gálásának kell az új rendszer a nagyobb ala-posság, hanem a pénztárak kezelésének és szá-madás készítésének. Csak maradjunk meg a zsi-nati törvények a 182-ik §-sánál, tartassuk meg a visitatiót minden évben; ne engedjük, hogy a presbiterium lakmározzék, s követeljük meg, hogy

1. az egyházlátogatók legalább 24 órát töltsenek minden egyes egyházban.

2. Iskolát, faiskolát együttesen megvizsgál-janak; az épületeket megtekintésék.

3. Szigorú számadás vizsgálatát tartsanak, nemcsak a számadásos könyv, de a naplók alap-ján is, megkövetelve a tételek igazolását nyug-ták s ellennyugták által.

4. Idézzék maguk elébe a botrányos éle-tüket, s ha az országos törvényhozás késik társadalmi, vallásos erkölcsi életünk e fokélyét gyógyítani: a visitatio, erkölcsi erejével támog-assa a keblé egyh. tanácsot az erkölcsi élet fentartásában.

5. A statistikai adatokat szerezzék be.

6. Anya és jegyzőkönyveket, azok vezetés módját vegye szoros vizsgálat alá.

7. Vegye számba, hogy mi eredménye lett az előző évi visitatio intézkedésének?

8. A jkvet második példányban vezettesse az egyes lelkészekkel is, s e példányt maradjon az egyháznál; az első példányt írja alá minden egyház lelkésze.

9. Vizsgálatát terjessze ki a vizsgálati pon-tokban elsorolt ügyekre.

Igy hasznos munkát fog végezni, főként ha működése eredményéről általános áttekintő, de a hol kell, részletekbe is bocsátkozó jelen-tést terjeszt írásban az egyházmegyei közgyűlés eleben.

Csak annyit jegyzek még meg, hogy népe-sebb egyházmegyében a közügyek intézésének fennakadása nélkül az esperes nem hagyhatja el 3—4 heti visitatióra hivatalát. S aztán azt ne gondolja valaki, hogy valami kellemes szó-rakozás heteken át más-más hajlékban meg-szállni, más-más konyháról táplálkozni, s e köz-ben jó és rozsz időben, utban faluról-falura vándorolni annyira, hogy csak az irigység ki-vánja az esperes urat megosztogatni e gyönyö-rűségben gregarius lelkésszel is. Heteken át elhagyott családjához, egyházához viszen haza a szegény visitator betegséget, talál otthon ren-detlenséget, s fúradozásáért nyer elismerés he-lyett döngöléseket.

Nem kerülheti ki figyelmemet ama fogalom zavar, mely a középtanoda, collegium sat. nevek körül e tervzetben találkozok. Nekünk, erdélyi ref. egyházkerületnek nincs reál-iskolánk, hogy középtanodáról beszéljünk, hanem csak gymna-siumunk. Középtanoda és gymnasium pedig nem ugyanazon dolog. Vannak gymnasiumaink, van egy theologiai fakultásunk, — ha ugy tet-szik, akadémiánk, és egy tanítóképző intézetünk. A collegium szóra nincs szükség. Tartuk szem-előtt ez elnevezéseknél az állami és magyar-honi testvér superintendenciák tanintézetének elnevezését.

Csak még annyit jegyzek meg, hogy a zsi-nati törvényekből át vett szövegben lelkész és lelkipásztor szavak szerepelnek; az eddigi szervezetből átvett részletek pap-ról szólnak. Nem akarok végén is eredménytelen vitát pro-vokálni a lelkész, lelkipásztor és pap kifejezések használatára kérdésében, de a mennyiben a már szentisített zsinati törvények „pap“-ot nem ismernek; a mennyiben mint érintve volt e ter-vezet is átvette a lelkész és lelkipásztor ki-fejezést; a mennyiben nem cura sacerdotalis, de cura pastoralisról lehet szó; a mennyiben egyetlen czimzéz volna pl. Tiszteletes Pap ur! ellenben használatban van „Tiszteletes Lelkész v. Lelkipásztor ur“, kövessük e tekintetben a zsinati törvények nyelvhasználatát s a nélkül is tarka törvényünket ne tegyük még tarkábbá papválasztás, administrans pap, pap beigtatás stb kifejezések használatával.

A javaslatához általában úgy mint részleteiben még sok szó férne, de helyszüke s az idő rö-vidsége miatt még csak egy pár megjegyzésre szorítkozom Eltekintve a kettős elnökség kér-désétől, nagyon különösnek találok az indok-lást, melyszerint az egyházmegyékben aggá-lyosnak neveztetik, „mert a társelnökségnél nélkülözhetetlen tapintat, mérsékelttség is össze-

simálás feltételei nem minden egyházmegyénk vezetőinél található föl“, és fölöslegesnek, mert „az egyházkerületünkben mindaddig ismeretlen féltékenykedést, vagy versengést legfőbb egyházi hivatalosaink összhangzatos működésébe beoltanak.“ Ugyan honnan merítették szerkesztők e lesújtó véleményhez az adatokat?

A kanonika visitáció átalakítására vonatkozó megjegyzésemhez még csak azon kérdést vetem fel, hogy ha az igazgató tanács oly akták feles számának birtokában van, melyek „épen egyh. megyei visitációt vezető hivatalosoknak is hűtlenségét, közpénzek kezelése körüli lelkiismeretlenségét megdöbbentően tüntetik föl“: mi az oka, hogy e feles számú akták dacára az igazgató-tanács, melynek a szerkesztők mindenike fennállása óta tagja volt, egyetlen egy esperessel szemben sem tette meg a kellő lépéseket a püspöknél a közkereset elrendelése iránt? Nem tudom, hogy a jelenleg működő 18 esperes s köztük a szilágyi, magukra veszik-e az indokolást?*) Részemről nem szeretném, ha velem szemben így argumentálnának.

A törvény-tervezet első részében a 20. §. a presbyterium rendes tagjának mondja a segédlelkészt, a 33. §. pedig elveszi tőle a szavazati jogot. Nézetem szerint ez utóbbi §. teljesen kimaradhat.

A II. fejezet 54. §-ának 4. 5. 6. 7. pontja, mint a mely kizárólag elnöki hatáskör, kihagyandó az egyházmegyei tanács teendői közül, mert különben végtelen nehézkessé válik az administratio.

Ugyanezen fejezet 62. §-ában esperes és jegyző akadályoztatása esetében nem „a lelkész tagok közül az idősebb“, hanem a lelkész ülnökök közül az idősebb lehetne elnök.

Nem akarok mélyebben beléereszkedni az egyházkerületi közgyűlés összealkotásáról szóló §-t kísérő indokolásba, de különösnek tűnik fel, hogy míg a redukeziót a gondnokokra nézve a javaslat teljesen perhorreskálja, az egyházmegyei jegyzőt könnyű szerrel kihagyja. S itt különös ellentétbe jön az indokolás önmagával, mondván: „az egyh. megye összességét, valamint népességének számarányát hűbben juttatják kifejezésre az egyenesen arra és szabadon választott képviselők, mint a más functióra választott hivatalosak.“ Alább pedig 3 sorral a létszámot azért kívánja fentartani, hogy „egyházkerületünk érdemes lelkészei hivatalosai“ stb. bejuthassanak a törvényhozó testületbe. Tehát a főjegyző, ki ez idő szerint 3 évre választatik, mint olyan zárással ki, hogy aztán 5 évre képviselővé megválasztassék. De továbbá ezen indokolás szerint az egyházmegyét híven csak a választottak képviselvén, a vajda-hunyadi gyulafehérvári, nagysajói egyházmegyéket a 4 gondnok esperes és tanító küldöttel szemben egy szál ember képviseli. Ha a képviseleti rendszer tovább fejlesztése lebegett volna a bizottsági tagok szeme előtt, feltűnhetett volna az a végtelen nagy aránytalanság, a mellyel az egyes egyházmegyék a kerületi gyűlésen képviselve vannak, pl. a vajda-hunyadi ötezernyi, gyulafehérvári három ezernyi, kolozsvári és deési nyolcezernyi n-sajói harmadfél ezernyi, nagy-szebeni ötezernyi stb. lélelekkal bíró egyházmegyék egyenként 8—9 egyházkerületi tagjával szemben a szilágy-szolnoki ötezer, a marosi negyvenezer, udvarhelyi 35 ezer lelket számító nagy egyházmegyék csak 16—17 tag által vannak képviselve.

Mindezek után azzal zárom be e sorokat, hogy legüdvösebb volna, ha még a szeptember 20-iki közgyűlés sem bocsátkoznék a tervezet részletes tárgyalásába, hanem néhány a kodifikációra vonatkozó elvi kérdés megállapítása után újabb munkálat készítésére adna irányt a kerületi közgyűlés. R r.

Fővárosi levél.

(Lengyelek a kiállításon. -- Miss Cora.)

A mily üres volt ez a kiállítás a francia vendégek távoztá óta, csakis rendes látogatóval ékeskedhetvén, — oly túlfűtött lett a legyél vendégek érkezése hírére. E három nap alatt 100 ezer lélek járt üdülni, bámulni és enni a kiállításba.

Ujdonság nem lévén jelenleg más, mint a marha kiállítás, erről fölöslegesnek tartom a t. hölgyeknek írni.

Mit is érdekelnék őket a kövér marhák? Igaz, hogy Hajnald érsek bikái és tehenei Kalocsáról igen világias barátságban férnek meg az alföld gazdag zsidóinak marháival; — s a gróf Festetics Tasziló pajkos bikái nagyon is bögnék a Schwarz teheneire, — de

* Távol legyen tőlem.

Szerk.

ez mit sem mulattatná a nőket, ha csak nem a társadalmi kérdések nagy vezéreit, — kik ebben is a polgári házasság előhírnökeit látnak.

De igen is érdekelhetik a hölgyeket ezek a tüzes szemű, lobbanékony lengyelek, kik épen úgy toaztoztak, épen úgy ittak, épen úgy lelkesedtek, mint a magyarok.

Oly ovatiókban is részesítették őket lépten nyomon, hogy az ajkak kifáradának az éljenzésektől.

Diszruhájuk festői, hasonlít a miénkhez. Mulatási, szavalási és rossz politikusi képességük pedig épen olyan, mint a miénk.

Banquett után egy-egy csapatra oszolván a kiállítás kávéházait keresték föl, hol beszédeket tartottak hazafias lelkesedésekről. Bemről, Dembiskyról, és más hősekről, kik hajdan nekünk segítettek a szabadságharc alatt, és bizony talán ezeknek köszönhetjük, hogy a muszka beavatkozott.

Nekivörösödve énekelték azután a szép lengyel himnust, mely valóban kedves egy dal.

Szép, szép volt a costumes lengyel küldöttség az tény, s a hölgyek tolongtak őket nézni. Este a kiállítást tiszteletükre kivilágították. Másnap ők is megkoszorúzták Petőfy szobrát, és a kerepesi temetőben azon szobrot, melyen Voronievsky és több lengyel, magyart a szabadságharcban elesett hős pihen.

Este pedig az operában tették ki magokat a látcsövek gyűjtőlencsési sugarainak. Meglehetnek elégedve ez ifjú és középkorú lengyelek azon hála nyilatkozatokkal, melyekkel a mi ifjuságunk leróttá az ő őseik segélyét a forradalmunkban. Persze, kissé tulságos ovatio is volt ez, de legalább elmondhatják otthon, hogy nemcsak a fényes létben való nemzeteket, mint a francziák is, fogadtuk jól, de a lengyel elnyomott nemzet küldötteit is meg eszem-izsomoztuk becsületesen.

Házasság is lesz alkalmasint, a mint hírlik egy szép lengyel és egy pesti nő között.

Higgyék el kedves mamák, a kiállítás tartama alatt annyi mama szabadult meg (akarom mondani tette boldoggá) férjhez adás által leányait.

Sok kelengye is készült, és a kiállítás fehérnemű és házbereendezési czikkok kereskedői is meg lehetnek elégedve.

Minden elkel ott, mert a magyar lányoknak nagy a keletje.

Azért tessék még az itt nem jártaknak összehajkolni és hozni a szep, kis leánykákat, hogy hamar főkötő: illetőleg kalap alá kerüljenek.

A kiállításról szólva nem mulaszthatom el Miss Coráról írni, az oroszlan szeliditőről. Az állatkertben mutatja be művészetét ez a Miss Cora. Mert művészet az, úgy nevelni 6 vadállatot, hogy azokhoz a kalitba bemenve, óránként egy-egy előadást tartasson velük 15—20 percznyi hosszan.

2 him oroszlanja van és 4 nőténje. A him oroszlanok egyikének szájába bedugja arcát és ott tartja, szinte borsószik az ember háta, hogy az egész orcáját leharapja az a vad állat.

Reájuk fekszik, tüzes abroncszon ugráltatja őket át, mint valami ballerínákat és ló is rajtuk fekvő. Az igaz, hogy erős egy megtermett athleta nő ez a Miss Cora. Olyan nagy karjai vannak, hogy egy kis férjhez menendő hölgy dereka nem szélesebb. Francziánul és németül beszél, és meglehetősen műveltségű hölgy.

Eh, hölgy!? Nem hölgy ez! Mert ily hölgyet nem merne elvenni egy férfiú sem.

Arcképét árulják az előadás alatt. Le van véve, oroszlanjaival ketreczestől.

Jobb karján van egy oly óriási harapás helye, hogy a fényképen is meglátszik.

En azt hiszem ifjabb korában történt rajta meg az a szörnyű eset, hogy oroszlanja beléharapott karjába, mert most már furesa guszthusu fenévad harapná meg ezt az ötvenes években kiérdemesült hölgyet. Vagy talán csakis az oroszlan nem látja az éveket rajta, hogy úgy nyálja és enged maga fölött uralkodni.

Egy oroszlan azóta a kalitkát törte volna össze, maintsem a csókpróduktiókat vele megtartsa, mert Miss Cora csókolódzik is oroszlanjaival.

Egy elmés hölgy jegyezte meg mellettem, hogy valahányszor a Miss csókot parancsolt adatni az oroszlan által magának, az oroszlan morgott, de a korbácsütésre végre is engedelmeskedvén behunyt szemmel csókolta meg ez izmos, kövér asszonyt. Szegény oroszlanok!

De, hogy mily gyáva állattá is lehet tenni a dressura által az állatok királyát. Itt is született két kis oroszlan már nálunk, melyeket már Miss Cora tejjel nevel.

Volt félelem a publikum közt, a mint a 3 hetes kis oroszlanokat a Miss körül hordta. A sok kis zsidó gyerek mind az anyja széke alul nézte a piczi fenéवादakat, csak is a mi vidéki gyermekeink, az egészséges, falusi gyerekek örültek és fogdosták össze.

Hjah! Születni kell ahhoz, hogy az ember oroszlanhoz is nyulni merjen!

Bogdánovich György

Különfélék.

* **Lapunk mindazon** szíves megrendelőit, a kik az elmúlt 2 évnegyedre vagy azok valamelyikére és a folyó negyedre az előfizetési összeget még ez ideig meg nem fizették: felkérjük szíveskedjenek azt a kiadóhivatal vezetője t. Virág Lajos urhoz (városház, főjegyzői iroda) lehető rövid idő alatt beküldeni, hogy kötelezettségünknek mi is eleget tehessünk. Szerk.

* **Az ekedi ev. ref. egyház** iskolaépítésére 6 császári kir. felsége I. Ferencz József dicsőségesen uralkodó királyunk 100 frtot magánpénztárából adományozott.

* **Szász Domokos** ref. püspök folyó hó 6-án Istvánházán (Erdélyben), a hívek áldozatkészsége által újonnan épített templom lélekemelő felszentelési ünnepélyén részt vett, s a hívek részéről oly szeretettel fo-

gadtatott, hogy a nép ruhája érintése által boldognak érezte magát. A szeretett főpásztor mint mindenütt, hol szükségét lát, itt is 50 frtot adományozott az egyház szükségének fedezésére.

* **Köszönetnyilvánítás.** Dr. Mártonffy Lajos ismét szép ásvány- és köztéppéldányokkal, csigakövéletekkel s állati csontmaradványokkal gazdagította gymn. muzeumunkat, mely szép figyelméért ezen helyen is köszönetet kíván mondani az igazgatóság.

* **Hymen.** Dr. Neményi Ambrus, a sz.-csehi v. kerület országgyűlési képviselője, f. hó 6-án Ischlben Koppély Teri kisasszonnyal egybekelt. — Horváth Márton sz.-somlyói születésű mérnök — losonczyi illetőségű Schuler Vilma kisasszonnyal e hó 22-én d. e. 10 órakor tartja esküvőjét a budapesti dohány-utcai izr. imaházban. Áldást kívánunk e frigyre!

† **Gyászhir.** Özv. Kékessy Mihályné született Luther Lujza és gyermekei: Imre és neje Komáromy Mária, Gyula, István és neje Vajda Juliska, Elek és Béla szomorodott szívvel jelentik, hogy férje, illetve édes atyjuk: magyarkékesi Kékessy Mihály a hű férj és jó atya, volt 1848—49-iki honvéd-örnag, hosszú és sulyos, de keresztény megnyugvással viselt betegség után, a haldoklók szentségének buzgó felvétele után élete 68-ik, boldog házassága 49-ik évében, folyó évi szeptember hó 10-én az Urban csendesen elszenderült. A boldogult földi maradványai az engesztelő szt. miséldozat bemutatása mellett szeptember 12-én d. e. 10 órakor tétettek örök nyugalomra. A béke anygala virasszon porai felett!

* **Áthelyezés.** Véber Rezső szatmári pénzügyőri főbiztos Pécsre, és Horseczky Jakab pécsi pénzügyőri főbiztos Szatmárra, a kincstár költségén kölcsönösen áthelyeztettek.

* **Eljegyzés.** Nits Péter fiatal mészáros mester Krasznán, eljegyezte Vincze Gábor kedves leányát Rozát Borzáson.

* **Főtiszteletű Szász Domokos** erdélyi ev. ref. püspök főpásztori hivatalába, Kolozsvárt, 1885. szept. 20-án d. e. 10 órakor a bel-farkasutozcai ref. templomban végrehajtandó beiktatási ünnepélye sorrendje: 1. Ó cs. és apostoli királyi Felségének a választást megerősítő legfelsőbb leirata az egyházkerületi közgyűlés színén felolvastatván, a közgyűlés tagjai testületileg a templomba bevonulnak. 2. Invocatio és a gyülekezet éneke. 3. A kolozsvári „Dalkör“ karéneke. 4. Ima és beiktató beszéd, tartja főt. és mélt. Szász Karoly, dunamelléki ref. püspök. 5. A „Dalkör“ karéneke. 6. A beiktatandó püspöktől az esküt a beiktató püspök és az esperesi kar beveszi és őt megáldja. 7. Az esperesi kar éneke: „Jövel szent Lélek . . .“ stb. 8. Főt. Szász Domokos, ref. püspök, székfoglaló beszédet tart annak végeztével imát mond s a gyülekezetet megáldja. 9. A gyülekezet éneke.

* **Humor.** A képtárban. Festő. Volt ön a kiállításban? Idegen. Igen. Roppant nagy a tolongás. Nem is néztem egyebet, csak az ön képt. Festő. Valóban? Az hízlgő rám néve. Idegen. No mert ott volt a legtöbb üres hely. — A fájos fog. Beteg. Mi lesz ezzel a foggal orvos ur? Nem lehet másképen segíteni, csak ugy, ha kihuzzza? Orvos. Hát persze, hogy ki kell huzni! Kukoriczával csak nem csalogathatom ki. — Hány óra van egy napban? Tanító: Dudás Pista, mondd meg hany órából áll egy nap? Dudás Pista: Huszonöt órából. — Tanító: Huszonnyegyből, számár. Dudás Pista: Igen ám, máskor, de tegnap a tanító ur maga mondta, hogy a nap ma már egy egész órával hosszabb. — Önmérgezés. A. Hallottad már hogy X. asszony halálosan beteg? B. Mi baja? A. Azt mondják, megmérgezte magát. B. Bizonyosan a saját nyelvébe harapott. — Ellenmondás. Mi a legnagyobb ellenmondás a nők életében? Az, hogy az udvarlókat, még a süket nők is szívesen meghallgatják. — A vauton. Kérem az uti jegyet, szól a kalauz a vasuton utazó cseh atyafihoz. Az előkeresi tárcáját kiveszi belőle az uti jegyet, miközben egy inggallér is kiesik belőle. A kalauz elmosolyogja magát. No mit nevet? Ha az ember 2 heti utazásra indul, talán csak illik, hogy egy kráglit vigyen magával tisztát váltani.

— **A lengyel kirándulóknak** hazánkba jövele alkalmából Lengyelország váres multjából közlő történeti képekkel ellátott megemlékezést a „Képes Csáládi Lapok“ mely az utóbbi félfév alatt ugy a közlemények tartalmasságára mint változatosságára nézve folytonos gyarapodást és emelkedést mutat. E czikken kívül „Szent István hete“ czímmel élénk tárczát, Sümei Kálmán és Gyöngyösi Lászlótól elbeszéléseket, br. Horváth Miklós veterán ironktól regényt, egy angol és egy orosz elbeszélést (Turgenyevtől) találunk a lapban, melynek apró rovatai is gonddal és elvemen vannak szerkesztve. Tekintetbe véve, hogy az olvasásra nézve egyetlen képes hetilap (csak másfél forint negyedévre, a divatlappal együtt), melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

* **A magyar nyelv** és a román agitatorok. Megyénk közigazgatási bizottsága a következő nagy horderejű rendeletet bocsátotta ki a megyebeli szolgabírák és polgármesterekhez, mely ugy hisszük, hogy a többi megyei közgy. bizottságok által — mint üdvös példa — követtetni fog. A rendelet, mely a megyei alispánnak szól, teljes szövegében így hangzik: „Tekintetes Szikszai Lajos alispán urnak Zilahon. A megyei kir. tanfelügyelőnek ide beterjesztett fél évi jelentésében a magyar nyelvnek a aem magyar tannyelvű népiskolában miként történt tanítása megemlétese kapesán, bizottságunk arról is értesítettet, miszerint már megyénk területén is mutatkoznak jelenségek, melyek szerint az olyan román ajku tanítók, kik a magyar nyelvet iskoláikban buzgalommal tanítják, ezen hazafias és törvényszabta kötelességeik teljesítéséért a meg érdemelt méltánylat és buzdtás helyett épen azok részéről, a piktől támogatást kellene nyerniök: saját papjaik és esperesük részéről többnyire rosszalással, mellőzéssel, mondhatni üldözéssel találkoznak. Arra nézve, hogy már is tényeket és neveket említhetnének, elegendő adatokkal nem rendelkezünk ugyan; de miután az eddig észlelt jelenségek azt látszanak igazolni, hogy a nemzetiségi titkos agitatorok e megyében is üzik áldástalan munkájukat, bizottságunk már ez alkalommal is egyhangulag kimondandónak találta, hogy a magyar állam és országos tör-

vények tekintélye ellen irányuló illeten törekvések és üzelmek a közg. hatóság részéről jövőre a legéberebb figyelemmel kísérendők. Epen ezért az e tárgyban felmerült indítvány folytán, tisztelettel és hazafiai bizalommal keressük meg a tek. alispán urat, mint a megyei közigazgatási hatóság főnökét azíránt, hogy a járási összes szolgabírákat ezen körülményekre figyelmeztetve oda utasítani méltóztassék, miszerint az előlemlített jelenségeket komolyan és tapintatosan megfigyelni s a netalán észlelt jelenségek mérvéről és tényezőiről, a törvénytábla megtorlás eszközölhetése végett a t. alispán urhoz esetről-esetre és azonnal jelentést tenni hazafiai kötelességüknek ismerjék. — Kelt a szilágymegyei közigazgatási bizottságnak 1885. évi július hó 20-án tartott üléséből. Baranyi s. k. főispán. Ezen rendelet világosan beszél: Szilágymegye románsága, mely eddig egy nehány, — mindnyájunk által jól ismert dáko román kivételével — visszatartotta magát a hazfiatlan üzelmektől, végre uszik az árral. Az oláh irredenta befolyása hatalmába keríti lassanként a jobb érzelmű román honfiakat is. Ugyanazért résen legyünk, különösen a megyei sajtó sokat tehet ezen aljas üzelmek meggátlásánál. Mi kötelességünknek fogjuk tartani a tapasztalt nemzetellenes ágitációk s azoknak terjesztőiről a leplet levonni s a titokban, vakond módra dolgozó árulókat leéleázni. Itt nem lehet kiméletről szó. Kérjük olvasóinkat is, hogy a netalán tudomásokra jövő hazfiatlan üzelmeket esetről-esetre feljegyezni s a szereplőket névszerint megnevezve, azt lapunknak beküldeni sziveskedjenek: azok megérdemlik, hogy a nyilvánosság ítélő széke elé állíttassanak!!

* **Tűz.** Krasznán f. hó 13-án Lázár Géza föld-birtokos széna, törek és egyéb takarmányát — mint hírlík — eddig még ismeretlen tettesek, vagy tettes felgyújtotta. Az esti 10—11 óra közt égő kazlak általános ijedelmet okoztak. A lakosok oly közönségesen viselték magukat, hogy — tisztelet a kevés kivételnek — csendőrrrel kellett a vész színhelyére kihajtani. A kár 5—600 ft.

* **Furcsa távirat.** Egy magdeburgi marhakereskedő a napokban Drezdából egyik üzlettársától a következő táviratot kapta: „Holnap minden disznó a pályaudvaron lesz önt is elvárom; én nem mehetek csak holnap, mert a személyvonat ökröket nem szállít. Marha ára emelkedett, lássa el magát, ha ökrökre van szüksége gondoljon reám, ha lovakra ott lesz a fiu.“

* **Finta Emmát,** a Pappházi beregszászi törvénysz. bíró neje ellen elkövetett gyilkossági merénylet felbujtóját a máramarosi kir. törvényszék 5 évi fegyházra ítélte; hasonló bűnhődésben részesült a gyilkosságot elkövető Veres Eszter is.

* **Ujabb gyógyszer a korela ellen.** Mint Madridból írják, egy granadai orvos újabb gyógyszert fedezett föl a korela ellen, aether befeeszkendezést alkalmazott 15 kolerabetegnél, s 14-et megmentett közülök.

CSARNOK

A faluból.

— Rajz. —

Irta: Giccezy.

Észrevette a Márton szomorúságát az asztal felső végén egy farkas nyaku, törpe, himlőhelyes képű legény Tardi Péter, egy igen jómodu embernek egyetlen fia, széles szája vigyorgásra nyilott, s rekedt hangon oda szólott Mártonhoz.

Hát Márton testvér fogy a bátorság? Félsz a csáktól mi, vagy tán a Csapó Trézsi sajnálod, hogy majd itt kell hagynod? Soha se busulj komám, kap a majd te helyetted magához valót, te ugy is nagyon rövid vagy ő hozzá, nagy konc az kicsi kutyának. Soha se busulj érte, ő sem fog te érted busulni ha majd te be rukkolsz, majd csak kiverjük akkor azt a bogarat a fejből!!

A többi legények mind rángatták a kevély, csunya legényt, mert látták, hogy Mártonnak az egész arca lángba borult, de Márton leküzdötte felindulását s csendes hangon csak annyit mondott a kevély legénynek hogy:

Mi közöd hozzá, ha busolok az az én gondom, hogy miért busulok, annak a becsületes leánynak a neve meg nem a korcsmába való sem a te kordován szádra, én meg amilyen vagyok, te sem vagy a világ veresse, most te kacagasz, de majd meglátjuk ki kaczag utoljára.

Ne bomlójatok szép öcsém — vágta ketté az ügyet a kis bíró — ne vesztegessük az időt, igyunk s ha a kakas utoljára kukorikol — induljatok, csak azt jegyezzétek meg, hogy a virtus a fő.

Márton felállott az asztal mellől, rántott egyet fekete subáján s ott hagyta a kompániát.

Elment már ez a víganó után futkosó, nagyon elhitte magát, hogy olyan mutató a külsője, még Csapó Trézsi kéne a jött-mentnek, nó hiszen meg meredik én akkor, mikor ő Csapó Trézsivel lakodalmozik, vásik a foga a nagy kőházra, nemesi porta kéne a bitangnak, nó majd ott leszek én akkor megvetem én a feje allját, míg ő majd a komiszt rájga s hült hejét találja mire haza jön — rikácsolta Tardi Péter s röhögött nagy, öblös szájjal.

Márton ez alatt ismét ott volt a nagy kőháznál, a nagy fehér kutya most is ott nyújtózott a tornáczon, a tehenek meg-meg rázták a kolompot, a hold világ hátra került a házon s be világított a virágos ablakokon.

Oda nézett Márton azokra a kis ablakokra s keserű szavakra nyilott ajaka:

Még be sem vettek, el se mentem már is irgylnek tőlem elcsábítanak, megveszik a szívedet mézes szóval, földi kincscsel elrabolnak tőlem a kevélyek, meg rontják tiszta lelkedet a szennyes kezű gőgösek. De nem hagylak az istenen kívül másnak senkinek vissza jövk a föld tulsó végiről is ha elakarnak rabolni, meg tudom én azt ha más meg nem mondja, meg mondja azt ez az én szerető szívem.

Aludjál csendesen, álmodjál rólam tündöklő csillagom, ragyogó gyémántom, lelkem üdvössége!

A hold olyan nyájasan nézett le a kék égről, a kis csillagok ugy tündökölték, ugy ragyogtak, a kakas harmadszor kukorikolt bele az éji csendbe s Márton nehéz szívvel nyitotta be a kis molnár-ház rozoga ajtaját.

* * *

... Besorozták Márton molnár legényt, tudta ő ezt előre, tudta a faluban mindenki, tudta Csapó Trézsi, Csapó Mihály uram szép, viruló hajadon leánya is, sirt is rajta eleget s fájt a szíve belé keservesen.

Márton is sajtó szívvel várta azt a keserves napot, hogy elinduljon, félt tőle, pedig itt van már a kert alatt, az idő nem várta magára, már csak egy nap, egy éjszaka aztán elmegy hosszú, hosszú három esztendőre, mi történik ez alatt itthon, jaj ha erre gondolt, össze szorította szívét a fájdalom.

... Alkonyodott az idő, mikor Csapó Mihály uram kiballagott a nagy, cifra, léczes kapun s egyenesen Tardi Péterék háza felé vette az utat, latta ezt Márton a malom sátora alul s haragosan morgott utánna:

Megyen már a vén kevély, el se mentem, már hinti a konkolyt, szövi a hálót, hej de nem akadok bele vén fondorkodó, szét tépem azt, vagy meghalok!

Amint Csapó Mihály uram befordult a Tardiék kis ajtóján Márton is le ült a malom keringőjére s oda fordította szeméit a Csapóék kis kertjébe az orgona bokorra. De Trézsi csak nem látszott az orgona bokrok közt. Várt, aztán csendes méla hangon rá kezdte a nótát:

„Hogyha majd én messze, messze elmegyek
Kis angyalom elfeledsz-e engemet
Ha elfeledsz, megöl a bu utánnad,
Mert a szívem gyógyulást nem találhat.“

Az utolsó hangoknál kisötletelt a Trézsi haja az orgona bokor zöld levelei közül s felcsengett a válasz a piros ajkakon:

„Ha a szívem elfeledne,
Még az isten is megverne.“

Nem várta a végét Márton ki ugrott a malom alul s a sötétes szürkületben át vetette magát az alacsony palánkon, átkarolta a leány karcsu derekát, szívéhez szorította, az ajkak hosszú csókba forrtak össze.

Holnap megyek — szól Márton lázas hangon — itt hagylak hosszú időre, éltem bölgsága, mindenem! Sokat szeretnék, sokat tudnék mondani, de már nem lehet, az apád haza jöhet, az anyád megláthat, irigy szemek megleshetnek, tehát csak annyit mondok; Ne csalj meg, ha van istened akihez imádkozni szoktál, ha van lélek benned, ne csalj meg, ne hagj el, ne hallgass te senkire, senki beszédjére, hallgass a szívedre, mert az én értem dobog, a szíved, az tudom nem csal meg engem, hanem az eszedet könnyen elcsavarbatja a sok mézes-mázos beszéd, vagyha az nem használ a fenyegetés; de te csak várj reám, bizzál bennem, mert . . . mert ha megcsalnál, elhagynál, akkor . . . itt hangja belefult a zokogásba . . . én hiszek neked . . . isten veled!

Még egy édes csók, egy ölelés s Márton át vetette magát ismét a palánkon s befordult a molnár házikóba.

Réggel jókor, még a hajnal csillag fenn ragyogott, a falu minden zugába meghallzott az induló katonák nótája, köztük a Márton szép érczes hangja:

„Mikor megyek Várad felé
Hasad az ég három felé,
Sinnak akkor a csillagok
Tudják, hogy katona vagyok.“

* * *

(Vége köv.)

Hirdetések.

Pályázat tanítónői állomásra.

A sz.-somlyói államilag segélyezett községi elemi iskolánál egy, lemondás folytán megüresedett segéd-tanítónői állomásra, melylyel évenként 200 ft. fizetés, 60 ft. lakbér, 20 ft. kertilletmény és 2 öl tűzifa javadalmazás van egybekötve: pályázat nyittatik. (Az évi fizetésnek 300 ft-ra felemelése a nmélt. ministeriumnál kérelmezve van.) Pályázatok a sz.-somlyói iskolaszékhez, ntiszt. Nagy László isk. széki elnök urnak czimezve f. évi október hó 15-ikéig adandók be.

Sz.-Solyón, 1885. szept. 16.

111.—1—1.

A községi-iskolaszék.

HIRDETÉS.

Sz.-Somlyón a terménytéren kiadó egy tágas, délnek fekvő *bolthelyiség*, mely azonnal használatba vehető. A kiadási ár és feltételek megtudhatók alólirt tulajdonosnál.

Sz.-Somlyó, 1885. szeptember 15.

Végh Mihály,
kereskedő.

110—1—1

135.—1885.

k. gy. sz.

Bérleti hirdetmény.

Zilah városa által ujonan épített tanács-házánál, a Főtéren legalkalmasabb közforgalmi hely, 5 földszinti bolt helyiség, — az 1886. évi April hó 24-től 3 esetleg hat évre nyilvános árverésen bérbe kiadó.

Az I-ső számú helyiségre, mely alkalmas raktárral is el van látva, kikiáltási ár egy évre ha 3 évre szándékolatik kivéetni 600 ft hat évre pedig 700 ft.

A többieké egy évre három évi bérleti időre egyenkint 275 ft hat évre 325 ft.

Az árverés határnapjául **folyó évi október hó 18-ik napjának d. e. 9 órája** a városházhoz kitűzetik.

Árverelő a kikiáltási ár 10% betenni tartozik.

Zárt ajánlatok az árverés kezdetéig az árvereltető bizottság kezéhez adhatók.

Zilah, 1885. augusztus hó 22.

SERES KÁROLY,
polgármester.

102.—3—3.

MEGHÍVÁS

A krasznamegyei takarékpénztár-egyesületnek

SZILÁGY-SOMLYÓN,

folyó hó 27-ik napján d. e. 11 órakor

saját üzleti helyiségében

rendkívüli

KÖZGYÜLÉSE

lesz, melyre a t. részvényeseket tisztelettel meghívom.

Sz.-Somlyó, 1885. szept. 7.

Réner Albert,
elnök.

A gyűlés tárgya:

Indítvány a szilágymegyei vasut létesítéséhez a takarékpénztár-egyesület részéről 5000 ft összegű törzsrészcvény aláírásával járulás iránt.

109.—1—2.

Eladó.

500 darab 60—80 éves építkezéshez alkalmas tölgyfa Varsolcson értekezhetni tulajdonos

Mártonffy Zsigmonddal.

108.—1—2.